

საჯარო მოსამსახურეთა სამართლებრივი სტატუსი და უფლების დაცვის
მექანიზმები

გიორგი მეჭიაური

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამართლის
სკოლის საჯარო სამართლისა და პოლიტიკის ფაკულტეტზე სამართლის მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად*

საჯარო სამართალი და პოლიტიკა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: კახაბერ ურიადმყოფელი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2025

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

გიორგი მეჭიაური

22.06.2025

აბსტრაქტი

მოცემული სამაგისტრო ნაშრომი ეხება საჯარო მოსამსახურეთა სამართლებრივი სტატუსისა და მათი უფლებების დაცვის მექანიზმების მრავალმხრივ ანალიზს. კვლევის მიზანია საქართველოში საჯარო სამსახურის სამართლებრივი სისტემის დახასიათება და მისი შედარება იმ საერთაშორისო სტანდარტებთან, რომლებიც განსაზღვრავს საჯარო მოხელეთა პროფესიულ გარანტიებსა და დაცულობას. თემა განსაკუთრებულად აქტუალურია, რადგან საჯარო სამსახური, როგორც სახელმწიფო მართვის ერთ-ერთი ბირთვული ელემენტი, უზრუნველყოფს სტაბილურობას, მიუკერძოებლობასა და დემოკრატიული მმართველობის უწყვეტ ფუნქციონირებას. კვლევა ემყარება იმ მოსაზრებას, რომ საჯარო მოსამსახურეთა სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრა და უფლებების დაცვის მექანიზმების ეფექტიანობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია სახელმწიფოს ინსტიტუციური მდგრადობისთვის.

ნაშრომში განხილულია როგორც შიდა სამართლებრივი ბაზის - მათ შორის მოქმედი კანონისა და ბოლო საკანონმდებლო ცვლილებების - ანალიზი, ასევე საქართველოში არსებულ პრაქტიკაზე დაყრდნობით გამოვლენილი სისტემური ხარვეზები. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ისეთ საკითხებს, როგორიცაა საჯარო მოსამსახურის შრომითი გარანტიები, ეთიკური და პროფესიული ვალდებულებები, უფლებების შეზღუდვის სამართლებრივი საზღვრები, და სამართლებრივი დაცვის მექანიზმების პრაქტიკული ეფექტიანობა. ამასთანავე, გამოყენებულია დოქტრინალური, შედარებით-სამართლებრივი და ქეის-სტადი მეთოდები, რაც შესაძლებელს ხდის როგორც ნორმატიული, ისე ემპირიული ანალიზის სინთეზს. შედარებითი ანალიზისათვის გამოყენებულია ისეთი საერთაშორისო სტანდარტები, როგორებიცაა გაეროს, OECD-სა და ILO-ს დოკუმენტები, აგრეთვე ევროპული საჯარო სამსახურის მოდელები.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ საქართველოს საჯარო სამსახურის სამართლებრივი ჩარჩო ფორმალურად ითვალისწინებს მრავალფეროვან გარანტიებს, თუმცა მათი რეალიზაციის მექანიზმები პრაქტიკაში მნიშვნელოვან სირთულეებს აწყდება. სამართლებრივი დაცვის მექანიზმები ხშირ შემთხვევაში არ არის საკმარისად ეფექტიანი, რაც ზრდის პოლიტიკური გავლენისა და ინსტიტუციური არასტაბილურობის რისკს. ასევე გამოკვეთილია, რომ მიუხედავად რიგი პოზიტიური ნორმებისა, პრაქტიკაში საჯარო მოსამსახურეთა უფლებრივი დაცვა ჯერ კიდევ მრავალი გამოწვევის წინაშეა. განსაკუთრებით პრობლემურია ადმინისტრაციული ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა სტატუსი და შეფასების მექანიზმების არასისტემურობა.

დასასრულს, ნაშრომი გვთავაზობს რეკომენდაციებს როგორც კანონმდებლობის დახვეწის, ასევე უფლებების დაცვის მექანიზმების გაძლიერების მიზნით. კვლევის მნიშვნელობა მდგომარეობს იმაში, რომ ის არამხოლოდ ასახავს არსებულ მდგომარეობას, არამედ სისტემური ანალიზის საფუძველზე აყალიბებს სამართლებრივ ჩარჩოს საჯარო სამსახურის ეფექტური და სამართლიანი ფუნქციონირებისთვის.

საკვანძო სიტყვები: საჯარო სამსახური, სამართლებრივი სტატუსი, შრომითი გარანტიები, ეთიკა, უფლებების დაცვა, საერთაშორისო სტანდარტები.

Abstract

This master's thesis presents a comprehensive analysis of the legal status of public servants and the mechanisms for the protection of their rights. The aim of the research is to examine the legal framework of public service in Georgia and to compare it with international standards that define professional guarantees and protections for public officials. The topic is particularly relevant, as public service, being one of the core elements of state governance, ensures stability, impartiality, and the continuous functioning of democratic administration. The study is based on the premise that defining the legal status of public servants and ensuring the effectiveness of rights protection mechanisms is critically important for institutional sustainability.

The thesis examines the domestic legal framework - particularly the current law and recent legislative amendments - as well as systemic gaps identified through analysis of local practices. Special attention is paid to issues such as labor guarantees for public servants, ethical and professional obligations, the legal boundaries of restrictions on rights, and the practical effectiveness of legal protection mechanisms. The research employs doctrinal, comparative-legal, and case study methods, which allow for a synthesis of normative and empirical analysis. For comparative analysis, international standards such as documents from the United Nations, OECD, and ILO are used, along with European models of public service.

The findings reveal that, although Georgia's legal framework formally provides various guarantees for public servants, their implementation in practice faces significant challenges. Legal protection mechanisms are often insufficiently effective, which increases the risk of political interference and institutional instability. The study also highlights that despite several positive legal norms, the actual protection of public servants' rights still encounters numerous obstacles. In particular, the status of those employed under administrative contracts and the lack of a systemic approach to performance evaluation remain problematic.

In conclusion, the thesis offers recommendations aimed at improving legislation and strengthening protection mechanisms. The significance of this research lies not only in its reflection of the current state of affairs, but also in its development of a legal framework for effective and fair functioning of the public service based on a systemic analysis.

Keywords: public service, legal status, labor guarantees, ethics, rights protection, international standards.